

molt més un procés mecànic dels òrgans de la fonació que no un procés intel·lectual. D'altra banda sabem prou bé que tot infant en sentir una paraula determinada, executa una sèrie d'actituds que només poden dependre del significat d'aquella paraula; prova de què l'ha entesa.

I aquest procés d'anar descobrint coses, recorrent-ne l'espai que les separa i utilitzant-ne les paraules que les designen ja no s'interromperà mai més—mentre en el món hi hagi coses per conèixer—i amb ell l'infant anirà prenent consciència del seu món exterior.

La tasca de l'educador durant aquest procés—que si bé dura tota la vida té el seu període àlgid dels 9 mesos als 7 anys—deu ésser d'una extremada prudència. Pot dir-se que com més hi intervingui més ho espatllarà. Cal que sàpiga deixar l'infant en llibertat, perquè com més lliure sigui més gran serà la seva aridesa de conèixer coses. Gairebé que la única intervenció de l'educador en aquests moments és la d'anar donant el nom de les coses sempre d'una manera oportuna i discreta, i la d'anar corregint les possibles desviacions que sofrirà l'infant en l'aplicació de les paraules. Cal que per damunt de tot l'educador tingui ficada al cap aquesta cosa tan senzilla: que a l'infant no l'interessa que la paraula cadira correspongui a un objecte amb quatre potes, seient i respatllet, que ell no ha vist mai sinó que a ell l'interessa saber que un objecte amb quatre potes, seient i respatllet, *amb el qual juga* vé designat per la paraula cadira.

D'altra banda, l'infant tot sol encara té prou facultats per a ajudar-se en aquest procés (seria un error creure que en tots els nostres processos només ens servim d'unes facultats determinades; és tot l'organisme psíquic que actua en cada moment. Perquè no ho han cregut així han fracassat tantes pedagogies). L'estudi d'aquestes facultats i la seva aplicació a la formació de la consciència ens duria a escriure tot un tractat de psicologia que no és pas el que pretenem fer ara.

En tenim prou per avui remarcant d'entre les múltiples funcions que intervenen en la formació de la consciència d'un món exterior, aquestes dues primordials: el caminar i el llenguatge.